

Absolutt Autoritet og Frihet Over Egen Musikalsk Tolkning

Når man lærer et instrument bruker man naturligvis de første årene på å lære teknikken som kreves for å utøve instrumentet, noe som også fortsetter å dominere ens lærings muligens livet ut. Men til syvende og sist så handler det jo om musikken og musiseringen. Man må til slutt klare å legge teknikk og øving på hylla og utfolde musikken vi alle er så glad i. Dette er jo selvfølgelig en øvelse i seg selv, men de relevante spørsmålene er hvordan man faktisk skal forme den? og hvem har autoriteten i musikken og hvem bestemmer over ens tolkning?

Svaret på spørsmålene er egentlig ganske simpelt, det er jo selvfølgelig en selv.

Alle svarene man leter etter finner man i seg selv, men veien til svaret er den jeg finner interessant, og kan for mange virke ganske vanskelig. Livet til en student har for de fleste vært dominert av en posisjon der man skal lære. Ta innover seg nye ting og utvikle seg som menneske og et slags produkt i samfunnet. Som elev eller student utvikler man derfor seg en vane der andre forteller deg hva svarene er. En situasjon der du gir noen andre kontrollen for å fortelle deg hva du skal gjøre for å bli bedre. Men på et eller annet tidspunkt er det på tide at man venner seg til en vane der man selv er ens beste lærer. At man selv sitter på kunnskapen og vet hvordan man bruker den, og at man ikke er avhengig av andre for å finne en konklusjon, eller en måte å gjøre ting på. I en musikers liv blir jo nettopp det å forme musikken.

Som masterstudent tenker jeg det er på tide å tilvenne seg denne vane, eller bedre sagt, ferdigheten. Selv om man er omgitt av fantastiske lærere, medstudenter etc, synes jeg det er bedre å se på disse som gode ressurser. Og alle disse resursene skal man bruke til det fulleste og kun ta i bruk det man synes er nyttig for sin egen utvikling.

Som student på høyere nivå sitter man også på en enorm kunnskap man har bygd opp over mange års utdanning. Til slutt må man klare å anvende denne kunnskapen på egen hånd og ta helt egne beslutninger basert på den. Og i mitt masterprosjekt skal det handle om å få autoritet og frihet over min egen musikalske tolkning. Altså å finne min egen stemme.

Som utøver møter man på mange hindre i veien på å finne sin egen stemme, rett og slett fordi det er så mange man ønsker å stimulere. Komponist, lærer, andre gode utøvere etc. Oppi det hele glemmer man nesten seg selv. Gjennom et liv som musiker lærer man om forskjellige epoker, sjangre og hvordan disse skal spilles. Ord som autentisk brukes. Riktig eller feil. Det skal ikke være slik, men slik. Og denne kunnskapen er selvfølgelig veldig viktig å inneha, men den mener jeg skal brukes som en resurs, ikke som fasit.

I jakten på å finne sin egen stemme er det flere veier å finne denne. Jeg mener det er viktig å implementere tradisjoner og kunnskap fra alle sjangre og kombinere dem akkurat slik man skulle ønske. Bruke kunnskap (og finne mer) man har om teori, musikkhistorie etc for å finne ideer man kan prøve ut på jakten etter musikalske løsninger man ønsker å bruke i sin egen tolkning. Derfor er noe av det jeg skal bruke mere tid av på master nettopp det å utvide kunnskapen om forskjellig musikk, men kun som en inspirasjonskilde for flere musikalske ideer. Disse ideene skal kunne utnyttes i alle typer musikalske epoker, og skal ikke være tilknyttet en.

Det er også en kjent sak at teknikk kan interferere med ens musikalske tolkning. Eller på mange måter komme i veien for det man egentlig ønsker å oppnå. Gjennom et lengre liv kan det sette seg uvaner i kroppen man nesten ikke klarer å oppfatte og kan ødelegge for det man egentlig ønsker å uttrykke. Som fiolinist kan dette være tunge nedstrøk, vibratobruk etc. En øvelse jeg tenker å ta i bruk er den faktisk uten instrumentet. Sette meg ned foran et piano og spille harmoniske forløp i fraser for å se hva jeg kan finne der er noe jeg har funnet fruktbart tidligere. En annen god øvelse er der man bruker sin egen stemme i form av sang for å lett finne hva som faller intuitivt til uten en teknisk interferens.

Den siste og mest avgjørende øvelsen for prosjektet blir den i form av konsertspill. Det er jo i dette formatet man faktisk får testet alt det man har øvd på. Når man står foran et publikum, er det ekstra viktig med formidlingsevne. Dette kan være nervepirrende i starten, for ofte kommer en egnes tvil i veien. Men jo oftere jo bedre. Det er i disse situasjonene en god selvtillit kan utvikles.

For å bygge en selvtillit til å forme musikken selv er det greit å vite at det ikke er én måte å spille musikk på. For å kunne overbevise et publikum må man først overbevise seg selv. Så man må først og fremst klare å stole på seg selv. Å lære at man faktisk har en slags autoritet over musikken. Ideen om å tilfredsstille en komponists intensjon har jeg aldri kjøpt, først og fremst fordi det går i motsetning til prinsippet om at det ikke bare er en måte å spille et stykke på, men også fordi de fleste av oss ikke er i nærheten av å kjenne komponisten selv, i hvert fall ikke i det meste av det klassiske repertoaret. Det er heller en unnskyldning om å støtte sin egen tolkning som best. Er det noe man vet om utøvere fra før i tida var det at de hadde mer tillit fra komponisten selv. Enten i form av improvisasjon, som var veldig vanlig i både barokken og wienerklassisismen. Det er også kjent at både Brahms og Grieg (bare for å nevne noen) gjorde mye annet enn det som sto i sitt eget partitur. Så hvorfor skal vi ikke i dag gjøre det samme.

Innspillingens tidsalder har også skapt et nytt problem, fordi legendariske og fantastiske innspillinger gjort av store musikalske personligheter setter spor. Det lager en slags overbevisning om at det de gjør er best. Det fører ofte til at mange musikere etter dem ønsker å kopiere dem, enten man gjør det bevisst eller ubevisst. Det er vanlig at mange har favorittinnspillinger, og det er nettopp dem det blir lettere å kopiere. Det jeg selv har funnet ut er at det som føles organisk for én nødvendigvis ikke føles organisk for seg selv. Derfor er det en farlig bane å falle i. Derfor mener jeg det er viktig at under innstuderingsperioden av et stykke bør, men enten ikke høre på noen innspillinger i det hele tatt, eller heller høre på mange forskjellige innspillinger for å finne inspirasjon i at det faktisk ikke bare er én måte å spille et stykke på.

Å ta i bruk lærere og elever som resurser er noe jeg allerede har nevnt, men den siste resursen jeg skal ta i bruk i min master er kollegium, eller bedre beskrevet, kammermusikken. Her for man jobbet sammen med andre frie kunstneriske sjeler og prøve å skape noe sammen. Her skal et flertall tilpasse seg hverandre. Tørre å både gi og ta plass. Dette samspille mellom og vise egen musikalsk autoritet og også tilpasse og støtte noe annet er noe jeg synes er helt magisk og skaper noe av de beste musikalske opplevelsene jeg

kjenner til. Derfor ønsker jeg å sette dette litt i fokus og ta i bruk kammermusikken i min master.

Repertoaret jeg skal ta i bruk under mitt masterprosjekt er noe jeg ikke ønsker å redegjøre for så tidlig i prosessen. I bunn og grunn handler jo min master om autoritet i all slags musikk, uansett hva den måtte være. Av enten døde eller levende komponister. 40 til 400 år i sprang. Den skal handle om at ingen forankret tradisjon eller stil skal dominere formidlingen bare supplementære den, gi inspirasjon. Men det sagt, så kan jeg nevne at det jeg ønsker at repertoaret kan være så differensielt som mulig for å vise store musikalske aspekter, muligheter og forskjeller. Et eksempel kan være en romantisk konsert (eksempel, Barber fiolinkonsert), Bach partita (eksempel, Partita 2, D-moll) og en Mozart-strykekvartett.

Målet med masteren blir på mange måter å se hvor langt jeg klarer og gå i forskjellige musikalske retninger, men først og fremst finne frem til en tolkning jeg selv står helt innenfor selv. Prosessen skal dokumenteres gjennom opptak og konserter der jeg i etterkant kan se på og vurdere hva som funker og ikke. Er det noe jeg kunne gjort mer av? Hadde jeg faktisk selv tilliten nok til å forme musikken akkurat som jeg hadde på øvingsrommet.

Utfordringen blir å se om man faktisk klarer å skille seg så mye ut som man vil, og ikke falle tilbake på de samme uvanene som man har hatt. Det å møte kritikk fra folk som er uenig i slik man tolker noe kan også virkelig sette egen integritet og tolkning på prøve. Og hva gjør man hvis flertallet av publikum ikke likte noe man gjorde? Skal man da forandre på noe? Det å faktisk i noen tilfeller ikke skal ha for mye «respekt» for de musikalske autoritetene man omgir seg med, og faktisk klare å finne sin egen stemme oppi det hele.

Det krever jo også en større teknisk verktøykasse for å bli en bedrer musiker med mulighet for flere musikalske forskjeller. Så det å klare å balansere den tekniske utviklingen sammen med den musikalske uten at den interferer blir nok en av de største utfordringene også.